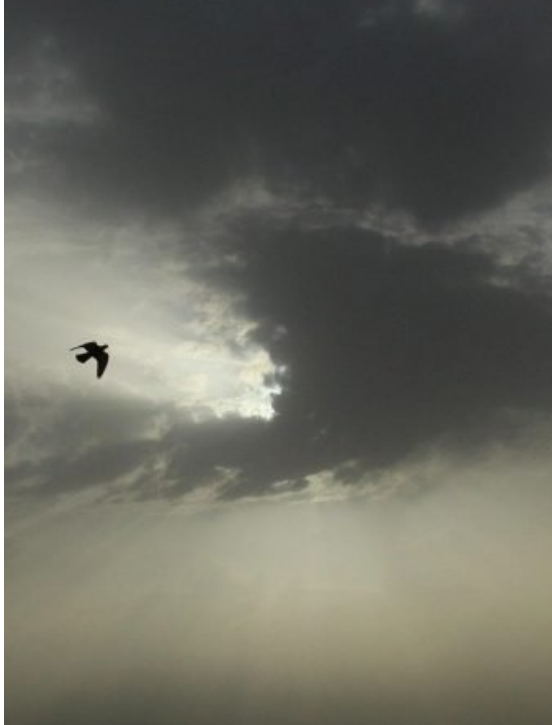

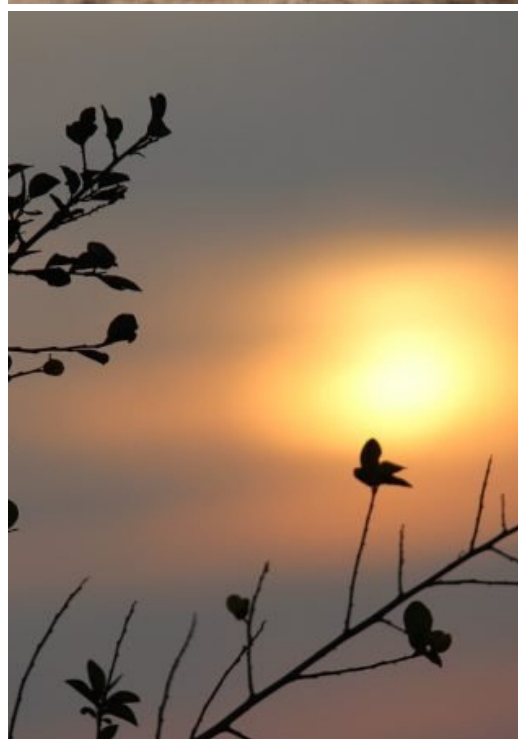
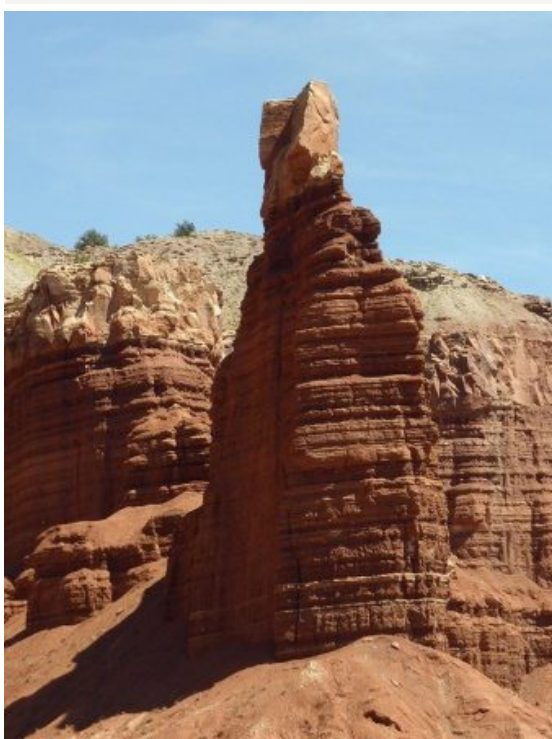
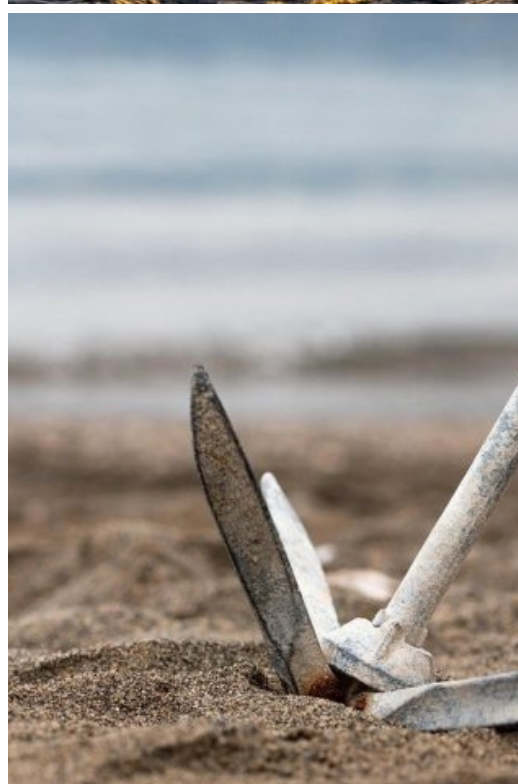
PELEGRINS D'ESPERANÇA

[is]creb Institut Superior de Ciències
Religioses de Barcelona

Església Arxidiocesana
de Barcelona

Curs 2025-26

Introducció

Amb motiu de la proclamació de la butlla *Spes non confundit* per part del papa Francesc, l'Institut Superior de Ciències Religioses de Barcelona (ISCREB), en col·laboració amb l'Arquebisbat de Barcelona, ha volgut sumar-se a la reflexió i aprofundiment teològic, pastoral i espiritual que aquesta convocatòria jubilar ens ofereix.

La butlla, que marca l'inici del camí cap al Jubileu de l'any 2025, ens situa davant d'un dels pilars més fonamentals de la fe cristiana: l'esperança. Arrelada en la carta de sant Pau als Romans —«l'esperança no decep» (Rm 5,5)—, aquesta esperança no és una simple actitud positiva davant la vida, sinó una virtut teològica que brota de l'amor de Déu vessat en els nostres cors per l'Esperit Sant.

Aquest dossier recull catorze articles escrits per membres del professorat de l'ISCREB, cadascun dels quals ofereix una mirada diversa, rigorosa i inspiradora sobre els diferents aspectes que la *Spes non confundit* posa en relleu. Des de perspectives bíbliques, teològiques, litúrgiques, socials i pastorals, aquests textos volen ser una invitació a viure aquest temps com una oportunitat per renovar la confiança, encarar les incerteses del món present i anunciar l'Evangeli amb una esperança ferma.

Agraïm la generosa aportació de tots els autors: Lluís Agustí, Marc Mercadé, Santi Torres, Rosa Maria Boixareu, Eloi Aran, Jaume Duran, Josep Maria Marallach, Josep Sastre, Antoni Bosch-Veciana, Isabel Giménez, Jordi Cervera, Antoni Nello, Núria Montserrat i Ezequiel Mir. Les seves paraules, nascudes de la reflexió i l'experiència, són llavor de diàleg i motiu d'enriquiment per a tota la comunitat eclesial.

Aquest recull vol ser, doncs, un instrument al servei del discerniment i de la comunió, per tal que el Jubileu no sigui només una celebració puntual, sinó un veritable camí de conversió, renovació i esperança compartida.

Pelegrins d'esperança, any del jubileu

30 de octubre 2024

*Tenebra i nit, cel emboirat,
món ple de núvols i foscor:
Marxeu ben lluny! Clareja el jorn,
ja neix la llum, arriba el Crist.*

(LH. Himne de Laudes. Dimecres set. III)

Podem esperar res? Podem esperar en algú? Quins motius tenim per esperar?

En un món contradictori, ple de conflictes, ennuvolat, en què la foscor i la boira sembla que ho envaeixen tot: cal continuar esperant? Hi ha motius per al desànim, però encara n'hi ha molts més per l'optimisme i l'esperança: el jorn ja clareja i neix la llum del món, arriba el Crist.

Encetem un nou jubileu que té com a objectiu “revifar l’esperança en el cor de tota persona humana”. Com diu el Papa Francesc “a tots els qui llegeixin aquesta carta, l’esperança els ompli el cor”. Es un regal que ens fa el Papa Francesc en aquests moments complexos, de canvi d’època.

Més que fer una reflexió sobre l’esperança, voldria encoratjar a la lectura i meditació personal o en grup de la butlla “Spes non confundi” , “l’esperança no defrauda” ((Rm 5,5). A molts de nosaltres, enmig d’una allau impactant d’informacions i notícies, del treball de cada dia i les preocupacions, ens pot passar per alt aquesta crida que el Papa Francesc ens fa als cristians d’avui. La raó és que realment necessitem rearmar el sentit de l’esperança a la nostra vida, ja que en el més profund del cor tota persona espera i desitja quelcom que l’ajudi a ser més feliç i a viure la vida amb més plenitud, a trobar un sentit a la seva vida, a descobrir la presència de Déu enmig dels signes de la vida quotidiana. Necessitem llegir la realitat des de la perspectiva de l’esperança creient, confiada.

El futur és imprevisible i sorgeixen sentiments contraposats de confiança i temor, serenitat i abatiment, de certesa i dubte. Ens trobem amb persones que miren el futur amb escepticisme i pessimisme com si res no pogués oferir la tan anhelada felicitat.

El Papa Francesc ens proposa un “camí d’esperança” al llarg de l’any jubilar, de tal manera, ens diu, que “el perdó i la misericòrdia de Déu sostinguin i acompanyin el camí de les comunitats i de les persones”. Ens invita a ser “peregrins d’esperança” i a posar-se en camí de tal manera que l’experiència de l’any jubilar ens permeti redescobrir valors com el silenci, la pregària, la Paraula de Déu, la fraternitat, la catolicitat de l’Església i que ens ajudi a sortir de nosaltres mateixos, de la nostra “autoreferencialitat”, per mirar més enllà i gaudir d’horitzons nous. Hem de fer un pas endavant perquè, com diu Pau a la Carta dels Romans 8, 35.37-39, “res ens podrà separar de l’amor de Déu”.

Tots necessitem recuperar l'alegria de viure, perquè l'ésser humà, no pot conformar-se a sobreviure o subsistir de manera mediocre atrapat pel reclam del consumisme i l'individualisme que creen en nosaltres un substrat de tristesa que ens fa ser persones intolerants i desagradables. Necessitem la llum de l'esperança. Serem capaços de buscar-la?

Llic. Lluís Agustí i Parrot

Reviure esperança en temps de canvis

3 de desembre 2024

En la butlla de convocatòria del jubileu ordinari «Spes non confundit» (L'esperança no enganya), el Papa situa l'esperança com a missatge central del pròxim Jubileu. Segons una antiga tradició el Papa convoca cada vint-i-cinc anys als pelegrins a Roma per a viure l'Any Sant. El darrer Jubileu va ser l'any 2000, i encara recordo la Trobada Mundial de la Joventut que ens va portar a més de dos milions de joves a la ciutat de sant Pere i sant Pau. Érem joves plens d'esperança per un nou segle i un nou mil·lenni que se'ns obria al davant, ple d'expectatives personals, socials i eclesials. Què han quedat d'aquelles il·lusions? Per a bé o per a mal, el futur mai no és com ens esperem i vint-i-cinc anys després podem fer balanç de què ha suposat en el nostre món, les nostres comunitats cristianes i nosaltres mateixos l'inici d'aquest nou mil·lenni.

Si mirem els diaris, veiem un món travessat pel dolor i el patiment, per injustícies i desigualtats que semblen no tenir fi, augmentades després de dues crisis econòmiques i noves guerres immisericordes. Totes elles són descrites en la butlla. Si mirem les Esglésies particulars on el Papa també ens convida a viure aquest any de Jubileu (d'alegria!) veiem sovint comunitats més buides i envellides en un Occident en declivi constant, progressiu i imparable de la vida cristiana. I en l'àmbit personal, cadascú pot fer balanç de com ha canviat la seva vida en aquests 25 anys.

Penso que no debades el Papa inicia aquesta butlla amb la frase amb què sant Pau infonia alè a la comunitat cristiana de Roma «l'esperança no enganya, perquè Déu, donant-nos l'Esperit Sant, ha vessat el seu amor en els nostres cors» (Rm 5,5). L'esperança cristiana no és optimisme. L'optimisme es fonamenta en les expectatives d'un futur millor, com el pessimisme ho és d'un futur pitjor. El cristià no sap si el futur serà millor o pitjor. En la mateixa carta als Romans sant Pau ens defineix l'esperança: «Hem estat salvats, però només en esperança. Ara bé, veure el que s'espera no és esperança: allò que es veu, per què s'ha d'esperar?» (Rm 8,24). El fonament de l'esperança cristiana no són les expectatives que puguem o vulguem tenir del futur, sinó l'amor de Déu que omple els nostres cors. Sentir-nos profundament estimats per Déu ens mou a viure esperançats i a actuar per transformar el món, l'Església i la nostra realitat. Per això, cal mirar la realitat tal com és i veure-hi l'acció de Déu.

En el número 7 de la butlla el Papa ens convida a redescobrir-ho en els signes dels temps que el Senyor ens ofereix. Citant el Concili Vaticà II se'ns recorda que «és deure permanent de l'Església escrutar a fons els signes de l'època i interpretar-los a la llum de l'Evangeli, de manera que, acomodant-se a cada generació, pugui l'Església respondre als perennes interrogants de la humanitat sobre el sentit de la vida present i de la vida futura i sobre la mútua relació d'ambdues.» [Const. past. *Gaudium et spes*, n. 4]. Per això, és necessari parar esment a tot allò de bo que hi ha en el món per a no caure en la temptació de considerar-nos superats pel mal i la violència, caure en el pessimisme. L'esperança cristiana és l'antídot al pessimisme. Com deia el filòsof cristià Gabriel Marcel, l'esperança està teixida d'una experiència en constant esdevenir, d'una "aventura que encara no ha acabat". La por ens fa perdre la fe en el present i resta crèdit a la realitat. L'esperança, en canvi, és "concedir un crèdit a la realitat", tenir fe en ella

per creure en el futur. En aquest sentit, com afirma el Papa, els signes dels temps contenen l'anhel del cor humà, necessitats de la presència salvífica de Déu. El present requereix ser transformat en signes d'esperança per obrir un futur nou que no sabem com serà, però que estarà ple de l'Amor de Déu.

Dr. Marc Mercadé i Serra

Quins signes d'esperança? (Butlla papal 'Spes non confundit' nn. 8-9)

20 desembre 2024

Els cristians, d'una manera o altra, estem obligats a ser testimonis i a donar raó de l'esperança. El que tenim entre mans és molt més gran que les circumstàncies històriques que ens ha tocat viure. Tenim esperança perquè ens fiem de la promesa de Déu en Jesucrist, i perquè sabem que aquesta és ben diferent de moltes altres "esperances històriques". Tal com diu el papa Francesc "Spes non confundit" (aquesta no defrauda). Tanmateix, no podem ser ingenus i negar que per molt que ens fiem, hi ha temps personals i comunitaris on tot resulta més fàcil. Temps més engrescadors i

Il·luminosos... Els que estem vivint no ho són gaire, i és segurament per això que el jubileu al que ens convoca el Papa tingui tot el sentit.

Dins el text de la butlla hi ha un apartat on es fa referència precisament als “signes d’esperança”, una invitació en paraules seves a “posar atenció a tot el bo que hi ha en el món per a no caure en la temptació de considerar-nos superats pel mal i la violència” (n. 7).

Entre els signes enumerats el papa fa referència al signe de la pau. “Que el primer signe d’esperança es tradueixi en pau per al món, un món que es troba de nou submergit en la tragèdia de la guerra” (n. 8). Als núvols negres dels nous i vells conflictes regionals (Iemen, R. D. del Congo, Kurdistan, Síria, Palestina, Ucraïna...), se’ls hi ha afegit darrerament l’amenaça d’un conflicte mundial. Es torna a parlar frívolament de míssils continentals, d’armes nuclears... armes amb una capacitat de destrucció que ni tan sols podem imaginar. L’any vinent se celebraran 50 anys del llançament de la primera bomba atòmica, i encara que la memòria dels darrers supervivents s’apagui, no hauria d’apagar-se la memòria de la humanitat (o millor de la inhumanitat que va suposar aquella acció).

És aquesta la raó que porta al papa a situar aquest signe, el signe de la pau, com el primer a recuperar en aquest any del jubileu: «Es molt somniari que les armes callin i deixin de causar destrucció i mort? Deixem que el Jubileu ens recordi que els que “treballen per la pau” podran ser “anomenats fills de Déu” (Mt 5, 9)». (n.8)

Un altre signe d’esperança menys evident i segurament, més contracultural per aquest jubileu es el que passa a expressar a continuació: «mirar el futur amb esperança també equival a tenir una visió de la vida plena d’entusiasme per a compartir amb els altres» (n.9). I situa aquest “compartir amb els altres” en la necessitat de recuperar el desig de transmetre la vida, es a dir, el «desig dels joves d’engendrar nous fills i filles». Situar l’augment de la natalitat com un signe d’esperança es discutible, ja que va lligat també (i el mateix papa ho reconeix) al compromís legislatiu dels estats. Però és veritat que Francesc vol presentar-ho com una iniciativa encaminada a trencar el cercle de «conformar-se amb sobreviure o subsistir mediocrement, amotllant-se al moment present i deixant-se satisfer solament per realitats materials».

Es discutible que trencar aquest cercle passi només per la decisió de tenir més fills i així «omplir tants bressols buits com hi ha a tants llocs del món», perquè segurament hi ha més formes de donar vida que només la procreació. Sembla que el Papa no aconsegueixi escapar del reduccionisme biològic tan present en la tradició eclesial. Però sí que es cert, i en això vol posar especial esment el pontífex, que és urgent recuperar el desig de transmetre vida, tant la biològica com (afegeixo jo) aquella que es desprèn de multitud d'altres compromisos amb la dignitat i els drets de les persones.

Llic. Santi Torres

La persona malalta, pelegrina de l'esperança

9 de gener 2025

Spes non confundit, “l’esperança no defrauda”: és l’encoratjament de Pau a la comunitat cristiana de Roma. És l’encoratjament bíblic a qui es vol mantenir fidel al Déu Pare evangèlic que regalima estimació, aquella estimació profètica exigent i, alhora, persistent (per ex., Osees); per això, la Butlla ens diu “L’esperança neix de l’amor i es fonamenta en l’amor...” (3). Aquesta és una esperança que es recolza en ella mateixa, consistent en la seva argumentació perquè l’esperança necessita ser argumentada. I la

Butlla ho fa amb convicció, per “aquest” fidel: es tracta de l’esperança cristiana (3), que pot compartir “espai” amb altres esperances. Anem a veure-ho.

Un munt de cites bíbliques acompanyen el text de la Butlla. Cites de les que se’n extreu el contingut antropològic per relligar-lo amb el teològic: o bé, és a l’inrevés? Sigui com sigui, no pot ser d’altra manera perquè la reflexió teològica ho és a causa i per aquesta humanitat particular i col·lectiva. Paciència, perseverança, coratge, etc., són actituds citades aplicades i pròpies de l’ésser humà; també el seu contrari.

Al punt 11, la Butlla, s’adreça expressament als malats reconeixent la fragilitat de la situació que fa trontollar la seva autonomia: es demana que el seu patiment sigui alleujat i se’n tingui *cura* amb el rerefons de l’esperança bíblica. Però la malaltia, què és?, què vol dir ser una persona malalta? Molt breument: la malaltia, amb les seves característiques, no solament és un fenomen biològic, ho és de la persona en el seu conjunt i tot el que suposa, ho és de la societat i les seves relacions i projeccions, del medi en que hom viu i conviu, amb la natura com habitatge. Alguns trets de la malaltia: és un procés en el que es viu la vida amenaçada per un conflicte, un afebliment, un trastorn, una pèrdua, un desordre... que altera la capacitat humana, particular i col·lectiva, de decidir, disposar, projectar... lliurement, perquè condiciona (per ex., la pobresa, com a fenomen social, és una malaltia que afecta a persones i grups concrets: històricament, és una malaltia endèmica): quan hom emmalalteix ho viu així. “Els signes dels temps” de la Butlla es poden extrapolar al “pronòstic de la malaltia”: hom espera un bon pronòstic i que es compleixi. L’emmalaltiment social també ho viu així: diem que una societat, un grup social, ha emmalaltit quan algunes d’aquestes característiques formen part de la seva normalitat. La malaltia és una possibilitat real al llarg de la vida, i afecta a aquesta vida; no la deixa indiferent: patiment, incertesa, dubte, neguit i, també, esperança. Una esperança immanent, perquè el patiment, en sentit ampli, demana una resolució ràpida i positiva: ara i aquí. Hom resta a l’expectativa de la resposta a un munt de qüestions que ni es formulen de cop ni, sovint, tenen la resposta desitjada, o bé, no hi ha resposta: la persona malalta fa experiència d’una realitat colpidora que trasbalsa la seva normalitat de vida. Però hi ha malalties i malalties, em refereixo a aquelles que deixen petjada en la vida de la persona, del grup social: la pràctica de les obres de misericòrdia, de les que parla la Butlla, descriuen actituds humanes que reconeixen en

“l’altre” la pròpia imatge i se’n *compadeix*, és a dir, viu-sent el mateix que aquest “altre” (el relat bíblic hi afegeix la dimensió transcendent; però la *compassió* forma part de la lúcida comprensió de què vol dir ser ésser humà).

Quan hom emmalalteix, quan la realitat emmalalteix, esdevé pelegrina cap a una esperança que restitueixi el benestar perdut, malmès, ja sia a nivell personal o més ampli; que porti lucidesa a les possibilitats reals i acceptació coratjosa de les mateixes; que no sigui un “moment” de passivitat sinó de recerca de motivacions que alimentin una guarició entesa com una altra manera de viure, el millor possible. Em quedo curta, molt curta, en el relat. Un darrer apunt: la Butlla té un volgut objectiu i component bíblic i teològic que contextualitza tots els apartats. Cert. A l’apartat 11, dedicat als malalts, les seves circumstàncies i els agents sanitaris; fa un exercici de sobrietat teològica potser perquè, en un primer moment, l’autèntic discurs sobre el *patiment* és la *compassió*. Entesa en qualsevol dimensió: personal, social, transcendent.

Dra. Rosa Maria Boixareu Vilaplana

L'educació no enganya

20 de gener 2025

D'acord, la butlla de convocatòria pel Jubileu de 2025 du un altre títol: "L'esperança no enganya" (*Spes non confundit*; Rm 5,5). Atesa, però, la reincidència de la identificació de l'educació com un acte d'esperança al llarg del pontificat del papa Francesc – especialment en referència a la presentació del *Pacte Educatiu Global*, el 15 d'octubre de 2020, tot just fa quatre anys – no està de menys una reflexió sobre el Jubileu de 2025 des de l'àmbit de l'educació.

D'entrada, la negació del títol de l'article pot presentar-se com a més "realista" si ens deixem endur per alguns discursos marcadament ideologitzats – ja sigui en perspectiva utòpica, gnòstica, involucionista, etc. – però, així com el papa Francesc demanava un pacte global per a l'educació, en aquesta butlla ens trobem amb "la necessitat

d'una *aliança social per a l'esperança*, que sigui inclusiva i no ideològica" (núm.11), és a dir, ressona com a nota de fons en els documents magisterials de l'Església d'avui l'anada a l'encontre de l'altre i l'enfortiment dels vincles envers el bé comú.

Tant l'educació com l'esperança – i el *pelegrinatge* n'és una expressió comuna – demanen un recorregut, un *fer camí plegats*. No en va, "pedagog" és aquell qui, en la seva etimologia (*paidos*, infant + *agogos*, acompanyant o conductor), "acompanya a l'infant". En l'àmbit del món clàssic, el pedagog era sovint un esclau, qui acompanyava l'infant a l'escola, i, ja ho veieu, ens podem posar el *davantall* i rentar peus com ho feien els esclaus (Jn 13) o ens podem posar la *bata* de docent i ensenyar a infants i joves, però, al capdavant, sempre som "al servei de".

Hi ha, però, un punt més en aquest "acompanyar" en perspectiva de l'educació. L'educador acompanya perquè és alhora un *guia*, algú que lidera. No es tracta d'un fet merament *quantitatiu*, de kilòmetres recorreguts o acumulació de tasques educatives – que també, perquè som inserits en la història i som sers condicionats en el temps i l'espai... "se'ns fan butllofes als peus i durícies al cervell" de caminar i pensar conjuntament! – sinó, sobretot, *qualitatiu*, de *com* acompanya i *cap a on*. "Educar" prové del mot indoeuropeu "deuk", que és "guiar". L'educació no enganya quan no renuncia a la seva dimensió de guiatge, quan no defuig d'assenyalar camins concrets, quan – sent conscient de ser un pobre i limitat *dit en mans de savi* – indica la Lluna i ensenya la resplendor d'Aquell qui és la Llum. Educa qui ensenya, com agulla d'una brúixola, l'Esperança.

En relació a l'educació cal tenir especialment present el número 12 de la butlla *Spes non confundit*: "També necessiten *signes d'esperança* aquells que la representen en si mateixos: *els joves*". L'educació que no enganya és aquella que "no reclou els dits dins les mans" i *no es resigna* (als mals resultats, a la cantarella desmoralitzant, a l'opacitat de les males gestions, al malbaratament vocacional del docent, al doblegament de pràctiques alienadores en bé del consum, etc.) sinó que *es significa* una i altra vegada apuntat amb el dit ben alt sense deixar de posar, per això, els mitjans possibles per acompanyar infants i joves en una vida reeixida. "Resulta trist veure joves sense esperança" ens diu el papa Francesc; com a comunitat educativa ens cal reflexionar si no resulta igualment trista també una escola sense esperança, una escola sense "res a oferir".

Per a una “escola en sortida”, que respongui compassada a la crida d’una “església en sortida” (EG, num.19-24), cal molta esperança i, si aquest concepte d’esperança resulta molt abstracte, la butlla *Spes non confundit* ens dona alguna pista: ens cal, per exemple, paciència! (núm. 4). Sortir també és, paradoxalment, aturar-se per a saber esperar a l’altre; practicar un cert “slow learning” que ofereixi un temps i un espai per a poder “ensenyar/assenyalar” el món i les coses en actitud de contemplació i admiració. L’educació no enganya quan possibilita l’obertura de cada membre de la comunitat educativa cap allò que la fonamenta, on és ancorada, fins a crear un *àmbit de llibertat i caritat* (GE, núm.8) on poder arribar a confessar, com Sant Pau, que “res no ens podrà separar de l’amor de Déu que s’ha manifestat en Jesucrist, Senyor nostre” (Rm 8,39)

Llic. Eloi Aran i Sala

‘Spes non confundit’

11 de febrer 2025

Que l'esperança no defrauda és també una realitat per als més vulnerables, entre els què no poques vegades estan els de més edat de les nostres civilitzacions, sovint apartats del món de la presencialitat aparent, de la modernitat malentesa i de les vides exitoses que la joventut fretura de la mà de les xarxes socials i del pensament consumista d'occident. El nombre de les persones d'edat, per motius de la mateixa expressió demogràfica dels temps presents, s'ha multiplicat. Certament, els avis esdevindran un pilar fonamental de la societat a venir; àvies i avis que han donat el millor que tenien a les mans, que ens han projectat l'anhel per la llibertat i la pau, assolida no sense dificultat i amb patiments personals. Els que han vist prolongar la seva esperança de vida a força de ciència i d'avenç tecnològic, però que malden per una millor qualitat del viure, per un viure amb millor sentit.

Aquesta generació que encapçalarà les estadístiques poblacionals ha viscut la seva fe de forma esperançada, ha construït aquest present a força d'amor i convicció. Ho ha fet a cor que vols, amb els valors de la feina ben feta, de l'esforç quotidià i de la senzillesa dels que s'han construït des del dedins. Aquesta generació que ens segueixen inspirant la fe, han estat capaços de la millor de les espiritualitats interiors, de les seves pregàries casolanes, de la seva ritualitat silenciosa, compartida al replà i a les places. Ens han ofert una transcendència que ha begut de la fe, de l'esperança i de la caritat fraterna. I d'aquestes virtuts, que repetidament ens menen a Déu, l'esperança, la seva esperança infrangible n'és la llavor fonamental.

Aquesta esperança d'un món millor, de la Pau que ens ha de venir, que han fet i fan visible a través de les seves vides, de les experiències que segueixen petjant el nostre constructe social i personal, és una esperança que com diu Sant Pau no defrauda, que no pot decebre mai, intangible com n'és, i de valuosa. Els més grans han anat arrelant la fe endins i l'amor enfora a partir d'aquesta espurna que els ha mantingut fermes. S'han construït sobre el món del segle XX, amarat de secularisme escèptic, de dades entristidores i de fets incomprensibles. Uns temps, els actuals, que demanen la consistència espiritual suficient per a mantenir el cap ben alt i el cor ben afermat davant el brogit i la superficialitat del defora al que ens porta l'avui que ens rodeja.

Per a ells, l'esperança és més apreciada encara! La percepció meditada i el sentiment pel món que contempen, en el context dels temps que els queda per viure, no és la mateixa que la que viuen les noves generacions que somien enllà. Veuen amb cert neguit i dolor que l'ésser humà perd repetidament les oportunitats de transformació del Regne que la humanitat anhela. En apropar-se els temps darrers, semblaria que queda menys de tot per a res.... És aleshores quan mantenir l'esperança viva, la que mai defrauda, la del darrer dia, l'esperança en Ell només, és més admirable encara. Aleshores, aquesta seva esperança que fa possible viure la fe i seguir oferint l'Amor, esdevé una grandesa encara més gran.

Sí, els més grans han estat i segueixen estant referents en esperança, autèntics testimonis de gratuïtat i generositat. La viuen en els somriures que amaguen les seves pors, i algunes soledats. En un context de grans incerteses, de màxima ambigüitat i

complexitat en tot, de freturosa velocitat, ens cal escoltar aquestes precioses ànimes plenes de saviesa i esperança. Precisament perquè la seva esperança, que no té calendari, ens és una dolça llum i un suau escalf, humil reflex de la transformació interior que fa possible la vinguda del Regne ara i aquí. La seva és realment una esperança que no ens defrauda.

Dr. Jaume Duran i Navarro

Signes d'esperança a la Terra en l'hora onzena

4 de març 2025

L'esperança cristiana té el seu fonament en la fe, en la certesa que l'amor i la misericòrdia de Déu són perennes. Tanmateix, com que l'Esperit Sant és omnipresent i la seva acció és perenne, hi ha d'haver una dimensió encarnada d'aquesta virtut teològica que la butlla pontifícia «*Spes not confundit*» evoca i convida a actualitzar. Escau, doncs, una breu reflexió sobre els 'signes d'esperança' envers el nostre proïsme i la mare Terra.

En una societat dominada pel materialisme tecnocràtic, el Jubileu de l'any vinent proposa un puixant antídoto, rememorar un ensenyament bíblic tan important com oblidat: la Terra és obra divina, és de Déu, i per tant els béns terrenals estan destinats a satisfer les necessitats de tota la humanitat. Reconeixent el vincle indissociable entre la pau i la justícia, la butlla proposa mesures per regenerar un sistema socioeconòmic tan injust que -segons Intermón-Oxfam- concentra la riquesa material en un nombre cada cop més petit de països, empreses i persones, fins al punt que l'1% de la humanitat acumula avui més riquesa material que el 95% restant, i les desigualtats segueixen creixent, atiant les injustícies i els conflictes arreu del món.

Recordant que la justícia social i ambiental són dues cares de la mateixa realitat, el jubileu de 2025 farà una crida a abordar-les conjuntament. Tornarà a plantejar el que ja va intentar -sense èxit- en el jubileu del segon mil·lenni: la condonació del deute econòmic que els països empobrits han contret envers els més poderosos, fruit d'unes polítiques neocolonials globalitzades. Com que no volen reconèixer l'immens deute ecològic que tenim envers els països empobrits d'on importem la majoria de recursos que consumim, els països rics es neguen a condonar un deute econòmic que és part essencial de les 'estructures de pecat' que perpetuen i incrementen les desigualtats escandaloses que trobem a l'arrel d'innombrables injustícies, moltes dels quals desemboquen en guerres.

Segons el Centre Delàs, el nombre de països involucrats en conflictes bèl·lics en els darrers anys ha vorejat la seixantena, és a dir, prop d'un terç dels països del món estan en guerra, malgrat que els mitjans només parlin d'uns pocs. En moltes d'aquestes guerres la gran banca i algunes grans empreses -també espanyoles- hi fan enormes beneficis econòmics. Amb realisme profètic, la butlla demana retirar els fons econòmics que van a despesa militar i armament i destinar-los a nodrir un fons per acabar amb la fam del món, que pateixen més de mil milions de germans nostres, segons la FAO. Un fons per finançar iniciatives que facin que els habitants dels països empobrits i espoliats, no hagin de recórrer a la violència ni emigrar per sobreviure o fugir de la misèria.

L'altra dimensió és la justícia ambiental, la relació explotadora i destructiva que la civilització dominant té envers la Terra, per satisfer el consumisme desenfrenat d'una

minoria, que està causant una veritable hecatombe en la vida silvestre. Des dels anys 1970, el declivi de les poblacions d'animals silvestres ha estat del 68%. Més d'un terç dels arbres del món ha estat destruït (el signe de la tercera trompeta de l'Apocalipsi). A Catalunya, en els darrers vint anys, el conjunt de les poblacions d'espècies de la fauna silvestre han caigut un 25%, però en alguns grups, com els peixos autòctons d'aigua dolça, s'han reduït més d'un 90%.

On són, doncs, els signes d'esperança? En les innumbrables organitzacions i les persones que no es deixen espantar ni bloquejar davant de les tendències globals negatives, que fan tot el que es al seu abast a favor de la pau, la llibertat i la justícia social i ambiental, primer de tot dins seu, i després envers el proïsme i la resta d'éssers vius. Despresos de qualsevol optimisme progressista quimèric, com un acte de servei a Déu, confiant com ho van fer aquells 'treballadors de l'onzena hora' en la qual ens ha tocat viure.

Dr. Josep Maria Mallarach

Déu nat de Déu, Ilum resplendor de la Ilum

14 de març 2025

Un dia, a casa dels pares, va venir un d'aquells visitants que de dos en dos solien anar per les cases explicant la seva lliçó sobre Déu i Jesucrist. Ma mare la va escoltar i va dir-li: esperi un moment que en Josep en sap més que no jo. Parlant amb aquella senyora li deia: Que si Jesús no era Déu, les seves paraules no tenien la meitat de gràcia i que valdria més seguir els ensenyaments de qualsevol pensador que no em suposés massa esforços per a mi.

Quan han anat passant els anys, quan a un li anuncien una malaltia que haurà de portar sempre al coll, un pensa en quina àncora d'esperança pot aferrar-se per arribar a bon port. Si pensem com Arius, que Jesús no passa la frontera de la divinitat, que Déu no s'ha fet un dels nostres, carn de la nostra carn, sang de la nostra sang, humà entre els humans, perquè no els sembla correcte amb l'absoluta transcendència de Déu, val més plegar.

En encarregar-me aquest comentari no podia preveure les conseqüències d'una malaltia que no em deixa pensar massa i lliurar-lo a temps. Així que el que us present no és altra cosa que un empedrat i comentari de la Carta dels bisbes francesos en ocasió del Jubileu i de l'aniversari del Concili de Nicea, publicada el 12 de novembre 2024.

L'emperador Constantí havia trobat en el cristianisme una religió que podia unir tot l'Imperi, com l'antiga religió romana era la "*salus populi romani*". Arri havia esqueixat el cristianisme. Quina era la identitat de Jesús? Els influenciats pel prevere alexandrí neguen la divinitat de Jesús. Ja que això que Déu pren carn, que es faci home anava contra l'absoluta transcendència de Déu, així, es feia a Jesús un ésser més gran que els àngels, però que no passava la frontera de la divinitat. Amb el concili volia restablir la unitat.

Davant d'Arri i els seus seguidors, Nicea afirmà la "consustancialitat de Jesucrist amb el Pare. És a dir el Fill és Déu nat de Déu, llum resplendor de la llum, Déu veritable del Déu veritable. Engendrat no pas creat, de la mateixa naturalesa (consustancial) que el Pare.

La "consustancial" amb el Pare diu la relació de Jesús amb el Pare. La fe de Nicea descarta la idea que Déu el Pare hauria enviat un ésser intermediari, un àngel superior, o un Superman, per a salvar-nos. No: Déu mateix, Déu ve a nosaltres en Jesús, per a salvar-nos.

En fidelitat amb el que Jesús ens ha revelat de si mateix del seu Pare i de l'Esperit, la professió de fe de Nicea protegeix aquest misteri contra la temptació de reduir-la adaptant-la a la nostra capacitat limitada de la nostra raó i a les nostres idees sobre Déu. Això, no era qüestió de baralles i discussions, ni un joc de paraules: s'hi juga la veritat de

la nostra fe i, per tant, de la nostra salvació. El que no ha estat assumit no ha estat salvat deien els antics.

La temptació arriana persisteix, pot ser inconscientment, en imatges escampades d'un Déu la transcendència del qual no té res a veure amb la humanitat.

Segons una tal perspectiva, si Jesús només és un admirable model a imitar, portador de valors, però si no se'l reconeix com a Déu, el misteri pasqual no és obra divina i, per la seva mort i resurrecció, Jesús no ens comunica la vida divina. L'eterna comunió d'amor de les tres persones és reemplaçat pel monoteisme habitual d'un Déu solitari.

És punt central de la nostra fe, afirmada a Nicea: l'home Jesús és Déu, ens permet creure que el Fill ha realment ofert la seva vida a la Creu per a la salvació de tots. Un Algú que és Déu, enviat per Déu, el Fill etern, s'ha humiliat per a venir a nosaltres i salvar-nos de la mort i del pecat.

Déu fet home en Jesús no ens mira ni des de dalt, ni de lluny, ni de manera impersonal. Sense deixar de ser Déu, no tem abaixar-se fins a assumir la nostra humanitat i agafar i carregar-se la nostra feblesa i els nostres pecats, per alliberar-nos-en i restaurar-nos en la pau on ell ens havia establert, amb ell, entre nosaltres i amb tota la creació.

Professar la fe de Nicea, acollida en l'Església –diuen els bisbes francesos- comporta necessàriament una nova manera de pregar i de viure.

Reconeixem veritablement que Déu es revela en el rostre de Jesús? En traiem les conseqüències? ¿Deixem que aquest rostre s'imprimeixi en nosaltres, de manera que la nostra mirada sobre els altres, sobretot els altres, la nostra actitud envers ells, siguin les del mateix Crist?

La pregària de l'Església és un exacte reflex i la continuïtat del gran misteri de l'encarnació. Déu entrat en la vida de l'home hi roman de forma eminent en els gestos i paraules que actualitzen la promesa de Jesús: Jo soc amb vosaltres cada dia fins a la fi del món (Mt 28, 20).

La fe de Nicea ens fa redescobrir en la nostra litúrgia la font i el cim de la presència vivent d'Aquell que ha volgut néixer entre nosaltres, pobre i humil. És Déu que marxa amb nosaltres en la humilitat de la nostra humanitat, amb qui continua unint-se per amor.

L. Boff acabava el seu escrit sobre Nadal dient: "I Déu el Tot Altre. Estant amb Déu, Jesús esdevé totalment home. I Déu s'humanitza més i més en Ell. Déu s'identifica amb Jesús. Jesús s'identifica amb Déu. D'aquesta manera, Déu assumint l'home, assimilant-lo, divinitza la seva humanitat.

Aquest intercanvi meravellós constitueix el misteri de l'encarnació, misteri de la humanització de Déu i de la divinització de l'home. La fe tradicional l'ha sintetitzat en la fórmula de la Confessió: "Jesucrist és vertader Déu vertader home. Unitat immutable, inconfusible, inseparable..."

De tota manera, sempre haurem de tenir present, com diu el poeta, que tots els camins van a Roma, però no tots van a Betlem.

-
1. Tinc present Il Cristo. Vol II. Testi teologico e Spirituali in lingua greca dal IV al VII secolo a cura di Manlio Simonetti. Fondazione Lorenzo Valla. 1986. Leonardo Boff: Nadal. La humanitat i la jovialitat del nostre Déu. Edit. Claret. Barcelona 1980.

Llic. Josep Sastre i Portella

Què en serà de nosaltres després de la mort?

28 març 2025

Podríem ben dir que el cristianisme és la religió de la confiança. El cristià és o hauria de ser fonamentalment aquell que viu confiadament, que fa de la confiança el motor de la seva vida. Si prenem la confiança com a eix vertebrador de la vida cristiana ens podem adonar com aquesta confiança penetra en el nucli mateix de la *manera de viure* cristiana. Ens referim a les tres virtuts anomenades teologals: la fe, l'esperança i l'amor (o caritat).

Així, el fet de confiar en Déu, en els altres o en nosaltres mateixos en llenguatge cristià ho anomenem *creure*; i del fet de confiar en l'acció de Déu que s'ha manifestat en la història (que s'ha mostrat en el passat, en l'ara i, sobretot, que es manifestarà en el futur) en diem *esperar*, encara que *esperar* és el verb que gairebé sempre reservem per a determinar l'acció d'*esperar*; i, finalment, el fet de confiar en la força de l'amor de Déu, de l'amor als altres i de l'amor a nosaltres mateixos, li donem el nom d'*estimar*. Creure, esperar i estimar són *maneres de viure* que estan mútuament implicades en un mateix acte. Només si hi ha aquesta unitat íntima i ben articulada de les tres virtuts podrem parlar d'un acte o una acció cristians.

Posem per cas, si només esperem que un projecte qualsevol surti bé però no ens el creiem o no l'omplim d'amor, aquell projecte podria fins i tot arribar a comportar un mal radical (si, per exemple, el projecte fos esperar en l'èxit d'un disseny d'un bon camp de concentració...). Fixem-nos com les tres virtuts teològals estan plenament immerses en la temporalitat, amb l'excepció de l'amor que perviu en el no-temps, és a dir, en l'eternitat (*Déu és amor*, 1Jn 4, 8.16). Aquesta temporalitat ens permet construir història personal humana i humanitzadora. Més encara, tota la vida cristiana apunta cap a una vida de plenitud, cap a la vida eterna, és a dir, la vida en Déu. Això constitueix la nostra felicitat plena que anomenem *benaurança*.

Ser feliços (perquè per fi tenim treball,...) no és el mateix que *ser benaurats* (que és la felicitat plena que ens és regalada en el que anomenem *vida eterna*). Creiem en aquesta *benaurança*, l'esperem i vivim amorosament per començar-la a fer present, com a tast, en la nostra vida mortal de cada dia. El cel l'hauríem de començar a fer possible a la Terra! D'aquí la importància del dinamisme que ens atorga la *manera de viure* cristiana, personalment i en el compromís dins la comunitat.

L'esperança no només toca de ple la nostra vida sinó també la nostra mort. I d'aquí ve la pregunta que encapçala aquest text (*Què en serà de nosaltres després de la mort?*) que és precisament la mateixa pregunta amb què el Papa Francesc comença el n. 21 de la Butlla de convocatòria del Jubileu Ordinari de l'any 2025, dedicat al tema de l'esperança (*Spes non confundit*, Rm 5,5). És una pregunta ineludible i del tot pertinent. *El sentit de la nostra vida* es juga en *el sentit de la nostra mort*, en el sentit que donem a la nostra mort. Perquè si alguna cosa ens diu aquesta pregunta, abans de res, és que l'ésser humà mor.

El problema de fons, amb tot, és saber si quan morim s'acaba tot (com afirmen el marxisme, l'existencialisme, i molts corrents actuals de pensament) o si *esperem* que Déu en la nostra mort ens ressusciti, és a dir, si ens possibilita, com a do, *una vida nova i per sempre (vida eterna en Déu)*. L'ésser humà mor però amb la seva mort no acaba tot sinó que s'obre una *vida nova* en Déu en la qual continuem essent idènticament nosaltres mateixos. Com serà això? No serveix de res fantasiejar en aquest punt. A aquesta *vida nova en Déu* l'anomenem, també, *cel*. Es tracta no pas d'un lloc físic sinó d'un *estat de beatitud*, de vida en Déu, que ja podem començar a viure en la vida present i l'hem de fer possible a tota la humanitat.

Tothom té un anhel de *benaurança*, tothom *espera*. La vida cristiana és la vida determinada a emprendre actes i accions que facin possible tastar la *benaurança* aquí en la nostra situació present i que, alhora, sigui una prefiguració de la nostra continuïtat en la vida futura, eterna. I això oferir-ho a tots els altres, és a dir, obrir-los la vida al seu sentit ple.

Dr. Antoni Bosch-Veciana

«Que tots siguin u»

6 de maig 2025

“Que tots siguin u: com tu, Pare, estàs en mi i jo en tu, que també ells siguin un en nosaltres, perquè el món cregui que Tu em vas enviar” Jn 17, 21.

Amb aquesta frase de l’Evangeli Jesús ens convida a la unitat com a signe de la divinitat. La Unitat prové de Déu, transparenta la seva veritable imatge i al mateix temps inspira la nostra identitat més divina, perquè ens fa semblants a Ell. Ser Un, com ells són Un.

En la Butlla “Spes senar confundit”, el Papa ens convida a aprofundir en aquest missatge de l’esperança basat en la unitat. En concret, en el número 17 se’ns convida a la celebració de la Pasqua de Resurrecció, amb la Unió de tots els cristians, en clau d’Esperanza.

El papa Francesc va expressar ja el 2022, al Patriarca de l’Església d’Orient, el desig de trobar una data comuna perquè els cristians, de qualsevol confessió celebrem junts la Pasqua. El

Patriarca Ecumènic Bartolomé va demanar celebrar la Pasqua de 2025 en comú, emfatitzant “la bona voluntat i bona disposició per totes dues parts”.

La celebració comuna de la pasqua d’aquest any, no és només una felicitat coincidència. L’any 2025 es compleix el 1700 aniversari del primer Concili Ecumènic de Nicea, que va promulgar el símbol de la fe i a més, va abordar també la qüestió de la reglamentació del temps de la Pasqua.

Les Esglésies ortodoxes segueixen el calendari julià, en lloc del gregorià, i celebren la Resurrecció cinc setmanes més tard que els catòlics i protestants, concretament. Aquest any, no obstant això, la data ha coincidit i ha estat el diumenge 20 d’abril.

Han sorgit al voltant d’aquest esdeveniment diferents grups, com el grup Pasqua Together 2025, que reuneix realitats i comunitats de diferents confessions cristianes, amb l’objectiu de convidar a les esglésies a celebrar la Pasqua en comú, “convidant a perseverar i esforçar-se en la cerca d’una possible comunió, evitant tot el que, per contra, pugui conduir a majors divisions entre germans”.

Aquest esdeveniment Pascual ens convida a aprofundir en el significat de la Pasqua de Resurrecció i en la necessitat buscar la celebració de la Pasqua de Crist, per sobre dels nostres esquemes i els nostres calendaris.

Necessitem, tal com deia el papa Francesc, demanar “la gràcia de ser cada vegada més” deixebles de Crist, “deixant-nos indicar per Ell el camí a seguir, i acollint amb humilitat la invitació, feta ja un dia a Pedro, a seguir les seves petjades, i a no pensar segons els homes, sinó segons Déu”.

És necessari “caminar junts”, conclouia Francesc i per a això seria oportú “recomençar, com els apòstols, des de Jerusalem, lloc des del qual es va difondre pel món l’anunci mateix de la Resurrecció”.

El papa Francesc ens convidava a un signe clar d’esperança, que és el de la Unitat dels Cristians. És signe per a tots, de qualsevol confessió, perquè suposa un gest clar i visible, que parla per si mateix i que transparenta la mateixa imatge i identitat de Déu. Tot allò que condueix a la unitat, a la construcció de ponts, a la superació de diferències, a l’agermanament i la reconciliació... ressona a Evangelí i a Jesús.

Ja és moment de viure amb esperança un futur en el qual, no es busquin causes que ens diferenciïn, o motius que ens separin en creences, costums o idees. Ja és moment de viure amb esperança la unió des d'un mateix Esperit, que és l'Esperit diví, que mostri la unitat, en el si de la mateixa essència de Déu que és la Trinitat.

Ja és moment... que siguem U i transparentem la unitat de Déu.

Llic. Isabel Giménez Beút

L'Esperança com a àncora de l'ànima

9 de maig 2025

En el context del proper Jubileu, la butlla *Spes non confundit* proposa una mirada renovada sobre l'esperança com a fonament de la fe cristiana. A través de la metàfora de l'àncora, l'autor de la Carta als Hebreus evoca una imatge potent d'aquesta esperança, que, segons les seves paraules, és “ferma i segura”. Aquest article aprofundeix en el significat de l'àncora com a símbol de l'esperança que ens sosté, guiant-nos fins al “Sant dels Sants” on Jesús, gran sacerdot, ens precedeix.

Hebreus insisteix de mantenir-se fermes en l'esperança fins a la fi: «Voldríem que cada un de vosaltres demostrí el mateix afany per la plenitud de l'esperança fins a la fi» (He 6,11). També repeteix, en positiu, l'acusació anterior de no tornar-se indolents: «Ja que no heu de tornar-vos

indolents» (He 6,12). Amb to amable i exhortatiu, es convida a imitar els qui, amb fe i paciència, han heretat les promeses divines: « imitadors dels qui, per mitjà de la fe i la paciència, han heretat les promeses» (He 6,12).

El tema d'heretar les promeses divines (He 6,12), de les quals Abraham va ser el primer destinatari, centra una parènesi on s'afirma que tals promeses anaven acompanyades d'un jurament, també diví: «Quan Déu prometé a Abraham, ja que per ningú de més gran podia jurar, va jurar per ell mateix» (He 6,13). Aquesta promesa i jurament diví es concreta citant Gn 22,17: «Beneint-te et beneiré, i multiplicant-te et multiplicaré» (He 6,14). L'espera pacient d'Abraham li permeté gaudir-ho: «esperant pacientment, obtingué la promesa» (He 6,15).

També es destaca la rellevància del jurament humà, que invoca un nom més gran com a garantia del seu acompliment: ««Perquè els homes juren per algú de més gran que ells» (He 6,16). Així mateix, el jurament humà també assegura la fi dels litigis: «de qualsevol discussió que tenen entre ells, el jurament li posa fi, com a garantia» (He 6,16). Aquesta presentació introdueix el valor del jurament diví, que és immutable per naturalesa: «volent mostrar més plenament als hereus de la promesa la irrevocabilitat del seu disseny, va interposar un jurament» (He 6,17). Aleshores, la garantia que s'acompleixi la promesa i el jurament diví – presentat en forma de benedicció i de descendència– esdevé plena. Així doncs, el consol que tot s'acomplirà ha de ser absolut, bo i aferrant-se a tal promesa: «a fi que per dues accions irrevocables –en les quals és impossible que Déu menteixi—, tinguem un ferm encoratjament els qui busquem aferrar-nos a l'esperança proposada» (He 6,18).

La metàfora de l'àncora que s'aferra al sol marí per fixar la nau, expressa que l'esperança fa la mateixa funció dins l'ànima, donant-li ancoratge i estabilitat: «la tenim com una àncora de l'ànima, segura i ferma» (He 6,19). També afegeix, fent una al·legoria cultural, que l'esperança enlaira l'ànima creient a les altures fins a traspassar el vel del temple celestial: «que entra fins a l'interior del vel» (He 6,19). Es tracta d'una escena teològica increïble, que culmina amb la concreció que Jesús, com a precursor nostre, traspassà prèviament aquest vel celestial: «allà on, com a precursor nostre, va entrar Jesús» (He 6,20). Aquesta imatge teològica expressa l'exaltació de Jesús a les altures després de la seva vida mortal. És, precisament en aquest espai cultural eminentíssim del Sancta Sanctorum celestial, després de travessar el vel, on Jesús ha esdevingut

gran sacerdot etern, sempre segons l'orde de Melquisedec: «Que, segons l'orde de Melquisedec, ha esdevingut gran sacerdot pels segles» (He 6,20).

Dr. Jordi Cervera i Valls

Esperança més enllà de la història humana

02 juny, 2025

«Crec en la *vida eterna*»: així ho professa la nostra fe i l'esperança cristiana troba en aquestes paraules una base fonamental. L'esperança, en efecte, «és la virtut teològica per la qual desitgem [...] la vida eterna com la nostra felicitat». El Concili Ecumènic Vaticà II afirma: «Quan manquen el fonament diví i l'esperança de la vida eterna, la dignitat de l'home queda greument lesionada, com consta sovint avui, i els enigmes de la vida i de la mort, de la culpa i del dolor resten sense solució, fins al punt que no rarament els homes cauen en la desesperança». Nosaltres, en canvi, en virtut de l'esperança en la que hem estat salvats, mirant al temps que passa, tenim la certesa que la història de la

humanitat i la de cada un de nosaltres no es dirigeixen cap a un punt cec o un abisme fosc, sinó que s'orienten a l'encontre amb el Senyor de la glòria. Visquem per tant en l'espera del seu retorn i en l'esperança de viure per a sempre en Ell. És amb aquest esperit que fem nostra l'ardent invocació dels primers cristians, amb la que acaba la Sagrada Escriptura: «Veniu, Senyor Jesús!» (Ap22,20).

Papa Francesc, *Spes non confundit*. Butlla de convocatòria del Jubileu Ordinari de l'any 2025, Roma 9 de maig de 2024

L'esperança cristiana es mou entre la història i l'eternitat, entre el nostre pelegrinatge humà, en el qual assumim el protagonisme tot i invocant la llum i la força de Déu per conduir aquesta història pels camins de la justícia i de la pau, i la vida eterna, en la qual Déu té tot el protagonisme en acollir-nos a aquest Regne ja etern i definitiu que va sembrar en l'ànima humana a través de Jesucrist i que va mantenir viu i expectant a través de l'Esperit Sant.

Aquest moviment entre avui i sempre és més aviat una relació dialèctica en la que un aspecte reclama la presència i la complementarietat de l'altre. Una tensió insuperable que ens obliga a mantenir-nos atents als dos pols d'atracció existencial. Vivim responsablement la història, però sabent-nos cridats i orientats cap a l'eternitat de Déu i en Déu. Vivim en l'esperança de la vida eterna que, malgrat sigui desconeguda per a nosaltres, sabem que ens és donada amorosament per Déu, però una esperança que cal encarnar en la dinàmica històrica humana que anuncia, prepara i inicia la història de l'eternitat en Déu. De manera que no podem dir que vivim l'esperança cristiana si al mateix temps no estem profundament implicats en els avatars de la nostra història humana. Però no vivim l'esperança cristiana si ens limitem a un esguard temporal, entre l'ahir, l'avui i el demà de la història, prescindint de la dimensió d'eternitat que transcendeix la història i la porta més enllà, a la dimensió que, malgrat ens sigui desconeguda, ens és pròpia en tant que promesa de Déu en Crist animada en el fons dels nostres cors per l'Esperit.

És per això que l'esperança cristiana ens allunya de la sensació de buidor, de la temença que tot sigui un disbarat o un temps perdut, perquè tot, cada moment de la nostra existència històrica, ja fa part del teixit de l'eternitat. I res, ni els més dolorosos desastres, ni els més desbaratats desgavells del nostre món, no ens esfondrarà, perquè

ens sabem llençats a una transcendència, a un més enllà que assumeix, guareix i supera tota contingència. Però tampoc els èxits més gratificants, ni les victòries més grandioses, ni les experiències més belles no poden ni han de distreure'ns de la fugacitat de tot plegat ni de la seva llavor de plenitud que ens fa mirar confiadament cap al futur d'eternitat que és en Déu i és Déu mateix.

Viure en l'esperança cristiana és, doncs, viure seriosament la nostra quotidianitat i al mateix temps anhelar i entreveure un futur transcendent que ens mena a la plenitud de l'amor de Déu.

Dr. Antoni Nello i Figa

1700 anys del Concili de Nicea: una commemoració per a la conversió i l'acció

16 juny, 2025

L'actual jubileu no només és una oportunitat per renovar la fe i l'esperança cristianes, sinó que també ens convida a recordar un esdeveniment fonamental en la història de l'Església: els 1700 anys del Concili de Nicea. Aquest concili, convocat per l'emperador Constantí el 325, va ser el primer gran concili ecumènic i va marcar un abans i un després en la formulació de la fe cristiana i en la defensa de la seva unitat. El Papa Francesc, en la seva butlla *Spes non confundit*, recorda la importància d'aquest concili i en destaca diversos aspectes que continuen sent rellevants avui, especialment en el camí sinodal que l'Església està recorrent.

Un dels grans desafiaments del Concili de Nicea va ser respondre a la crisi arriana, que negava la plena divinitat de Jesucrist. Aquesta qüestió no era menor, ja que posava en perill la comprensió mateixa de la fe cristiana i la seva coherència interna. Els bisbes reunits a Nicea, inspirats per l'Esperit Sant, van proclamar la plena divinitat del Fill, afirmant que era "de la mateixa naturalesa del Pare" (homoousios), i així van establir el Credo que encara avui recitem en la litúrgia dominical.

Aquest episodi històric ens recorda que l'Església sempre ha hagut de fer front a tensions internes i desafiaments doctrinals. Avui dia, encara que les heretgies dels primers segles hagin estat superades, continuen existint tensions que afecten la unitat eclesial: divergències teològiques, diferències disciplinàries entre diverses tradicions i, fins i tot, visions oposades sobre qüestions socials i pastorals. En aquest sentit, el Concili de Nicea ens ensenya que la unitat no és un fet automàtic, sinó una realitat que cal custodiar i cultivar amb diàleg, escolta i pregària.

El Papa Francesc destaca en *Spes non confundit* que el Concili de Nicea és un referent valuós per a la sinodalitat. En efecte, Nicea no va ser simplement una reunió d'experts teòlegs, sinó una trobada eclesial on els pastors de l'Església, provinents de diferents regions i tradicions, van discernir junts la veritat de la fe. El fet que els bisbes prenguessin una decisió conjunta, guiats per l'Esperit Sant, ens mostra que la sinodalitat no és una novetat contemporània, sinó una característica essencial de la vida eclesial des dels primers segles.

Avui, el Papa ens convida a viure una Església més sinodal, on tots els batejats, amb els seus diferents carismes i ministeris, siguin corresponsables en la missió evangelitzadora. Això significa recuperar una manera d'actuar on la consulta, el discerniment comunitari i la comunió siguin pilars fonamentals. Així com Nicea va ser capaç de donar una resposta clara a una crisi doctrinal mitjançant el diàleg i la reflexió col·lectiva, avui l'Església necessita espais on pastors i fidels puguin caminar junts en la recerca de respostes als reptes contemporanis.

Un altre tema tractat a Nicea, i que encara avui roman com una qüestió oberta, és la unificació de la data de la Pasqua. El concili va establir que la Pasqua cristiana havia de celebrar-se el primer diumenge després de la primera lluna plena de primavera. Tot i això, amb el pas del temps, les diferències entre el calendari julià i el gregorià han fet que les esglésies d'Orient i Occident celebrin la Pasqua en dates diferents. El Papa Francesc veu en el Jubileu del 2025 una oportunitat providencial per fer un pas decisiu cap a la unitat en aquest aspecte. La divisió en la celebració de la Pasqua és una ferida visible, ja que el misteri central de la fe cristiana hauria de ser celebrat en un mateix dia per tots els qui creuen en la Resurrecció. Molts fidels ja no comprenen les raons històriques d'aquesta divergència i veuen amb perplexitat que els cristians continuïn separats en aquest punt. La crida del Papa a buscar una data comuna no és només un gest de reconciliació ecumènica, sinó també un testimoni davant el món que la unitat cristiana és possible quan es posa Crist al centre.

Finalment, el record de Nicea no ha de ser només una commemoració històrica, sinó una crida a la conversió i a l'acció. Si Nicea ens parla de la importància de la unitat en la fe, el nostre temps ens demana treballar per una unitat visible entre els cristians. Si Nicea va ser un model de sinodalitat en la presa de decisions, avui hem d'aprendre a caminar junts com a Església sinodal. I si Nicea va voler establir un criteri comú per a la celebració de la Pasqua, nosaltres estem cridats a superar els obstacles que encara ens separen en aquest aspecte i en d'altres.

El Papa Francesc ens convida a viure aquest aniversari amb esperit d'acció de gràcies, però també amb compromís. Nicea ens recorda que la unitat és un do i una tasca, un do que rebem de Déu i una tasca que hem de dur a terme amb fidelitat i audàcia. Que aquesta commemoració ens ajudi a avançar cap a una Església més unida, més sinodal i més fidel al testimoni del Crist ressuscitat, que ens continua cridant a ser un sol cos enmig del món.

Dra. Núria Montserrat Farré i Barril

El fibló de l'esperança

14 juliol, 2025

Atès que el Regne de Déu és una realitat que afecta el món actual, el cristià materialitza la seva esperança enmig de la complexitat històrica.

En una de les dues fórmules oficials de la professió de fe conservades per la tradició de l'Església, es proclama: «Crec [...] en la vida perdurable.»

En l'època contemporània, aquesta esperança d'un món més enllà –d'un Regne per venir– ha estat objecte d'un profund qüestionament, primer des de fora, després dins mateix del pensament cristià. Aquest escepticisme sorgeix perquè l'esperança escatològica (del grec *eschatos*, que significa últim, final, darrer) havia estat sovint la coartada d'un ordre establert, fonamentat en la dominació i la injustícia. Així, desviava el creient de les lluites socials, oferint-li un consol en una passivitat resignada. Aquesta

espera d'una vida futura semblava, des d'aquesta perspectiva, un opi per a les masses alienades, una superstició que perpetuava els interessos dels poderosos.

La crítica d'aquesta escatologia complaent era necessària. Recordant que l'esperança del Regne de Déu no justifica, en cap cas, eludir les responsabilitats davant els problemes i desigualtats del món present, aquesta crítica va contribuir a ressaltar la dimensió social, política i històrica de la fe. El Concili Vaticà II va oficialitzar aquesta renovació de l'escatologia, afirmant: «L'Església [...] ensenya que la importància de les tasques terrenals no és minorada per l'esperança escatològica, sinó que, més aviat, llur acompliment és sostingut per nous motius.» (GS, núm. 21.3).

Una esperança extrema

El creient encara pot confessar que aquesta esperança escatològica renovada inspira la seva acció? És rellevant per a ell, mentre participa en lluites amb no creients, trobar suport en aquesta font de motivació? És la promesa bíblica d'un «cel nou i una terra nova» (Ap 21,1) només una mitologia per a ànimes pietoses? Per respondre a aquestes preguntes, primer cal indagar què significa aquesta figura transcendent del Regne.

L'Evangeli parla del Regne com d'una realitat incoactiva: ja és perceptible en aquest món, però encara no plenament realitzada. Quan Jesús en parla, afirma que és entre nosaltres, però també n'anuncia el seu adveniment en un futur indeterminat. Encara que d'alguna manera ja s'ha manifestat en la història, el Regne és, al mateix temps, un altre lloc. En aquest sentit, es tracta d'una utopia, en el sentit etimològic de u-topos, que significa no-lloc o més enllà de tot lloc. El Regne representa l'esperança que desborda qualsevol espai humà, aquell excés de desig que cap dels nostres projectes singulars no pot contenir del tot. Dins la consciència cristiana, simbolitza aquest per venir i aquest universal que mantenen obert l'imaginari i qüestionen constantment la tendència humana a tancar-se en el present i en el particular. Així, el Regne esdevé una crida contínua a la superació personal i col·lectiva. La litúrgia de l'Església ho evoca admirablement quan prega perquè es compleixin els temps, donant lloc finalment a un «Regne de veritat i de vida, Regne de santedat i de gràcia, Regne de justícia i d'amor i de pau.»

Evidentment, ens movem aquí en l'ordre de la fe. De fet, en la tradició cristiana, la història mai ha estat concebuda com un flux de temps aleatori i indefinit. Hereu fonamentalment del judaisme, el cristià creu que la història del món i de la humanitat avança cap a un destí últim on trobarà, en Déu, el seu final i la seva consumació. Sense conèixer ni el dia ni l'hora d'aquest acompliment misteriós, alguns creients redescobreixen el seu deure de treballar, a nivell personal i col·lectiu, per millorar aquest món amb vista a aquell adveniment. Per a ells, aquesta esperança extrema, lluny de desvincular-los de les seves responsabilitats, es converteix en un imperatiu: contribuir, juntament amb totes les persones de bona voluntat, a la transformació de la societat segons els ideals que porta el Regne. Com ha subratllat el concili: «Pel missatge cristià, els homes no són apartats de l'edificació del món ni incitats a desdenyar el bé dels seus semblants, sinó, més aviat, a enfortir-se amb l'obligació d'obrar aquestes coses.» (GS, núm. 34.3).

Una instància crítica

La teologia del Vaticà II vincula, doncs, la realitat del Regne de Déu amb la consciència social i la responsabilitat ètica envers el món. Això ha permès a molts cristians descobrir que no hi ha cap opció que els alliberi del compromís amb la lluita contra l'opressió, i que la fe no pot ser un refugi tranquil que eximeixi d'afrontar la complexitat de les relacions socials i els debats polítics. A partir de les Escriptures on abunden les imatges d'un món regenerat (cf. Is 25,6-9 i Rm 8,18-23) i d'una societat on els poderosos són derrocats i els rics rebutjats (cf. Lc 1,52-53), el creient se sent portador d'una utopia amb una força subversiva irrefutable per a l'ordre establert.

L'esperança escatològica, entesa així, ja no té res a veure amb aquella geografia vaporosa del més enllà, caricaturitzada en el passat. Prendre seriosament la Bíblia, que proclama benaurats els pobres, els assedegats de justícia i els pacificadors (cf. Mt 5,1-12), implica adoptar una postura crítica vigorosa que interpel·la les nostres democràcies i qüestiona constantment la configuració de la nostra convivència.

El cristià no s'ha d'avergonyir, doncs, de la seva esperança, perquè ha sabut transformar aquest imaginari escatològic, arrelat en la seva tradició de fe, en un fibló que impulsa el compromís i un criteri de judici per avaluar la qualitat real de les relacions socials. Igual que totes les persones que treballen per un món millor, es guia per un ideal basat en conviccions indemostrables, però la rellevància de les quals es pot avaluar a través dels fruits que produeixen en el món. El creient, per tant, es reconeix vinculat a totes aquelles persones que, tot i estar animades per conviccions més seculars, l'acompanyen –i sovint el precedeixen– en la lluita per la justícia, la pau, la llibertat i la solidaritat.

Una transcendència que habita la història

«En aquesta terra el Regne ja és present en misteri; però, en venir el Senyor, serà consumat.» (GS, núm. 39.3). En aquesta afirmació conciliar, el creient troba encara avui la fe necessària per comprometre's socialment i políticament, malgrat les dificultats i les incerteses del nostre temps. Així, conscient de la seva responsabilitat de portar l'esperança del Regne al cor de les lluites més concretes de la història, el creient s'esforça per mantenir viva la memòria d'un món que ja està transfigurant el present.

Per al cristià, l'espera activa del Regne de Déu ha de permetre fer germinar, ja ara, les promeses escatològiques d'un món on, com diu el salm, «la fidelitat i l'amor es trobaran, s'abraçaran la justícia i la pau» (Sl 85,11).

Llic. Ezequiel Mir

